

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

**Oddziałowe Biuro Udostępniania
i Archiwizacji Dokumentów w Warszawie**

Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa

BUWa-V-55122-215/14

JAWNE

Wybrane dokumenty dotyczące żydowskich grobów wojennych w m. Ostrowiec Świętokrzyski z *Akt śledztwa nr Ds. 40/67 Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Kielcach w sprawie zbrodni popełnionych przez hitlerowców na terenie Ostrowca Świętokrzyskiego w latach 1939-1945.*

IPN Ki 53/4856 t. 2 (Ds. 40/67 t. 2)

KOPIA

W-1747

IPN
ODWID
Warszawa

Ds. 40/67

Akta śledztwa
~~SKOROSZYT~~

IPN
ODWID
Warszawa

w sprawie zbrodni popełnionych

przez hitlerowców na terenie

Ostrowca Św. w l. 1939-45.

Tom. II

(2)

IPN
ODWID
Warszawa

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 3 listopada 1949 roku we Wrocławiu
Sąd Grodzki we Wrocławiu w osobie sędziego
mgr Marii Buczkowskiej

Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej
za fałszywe zeznania oraz o znaczeniu przysięgi
Sędzia odebrał od niego przyrzeczenie przysięgi na
zasadzie art. 107 k.p.k. po czym świadek zeznał co
następuje:

Imię i nazwisko MORDKA CHILMER
Wiek lat 38
Imiona rodziców Aron i Bera
Miejsce zamieszkania Wrocław, ul. Stalina Nr.16
Zajęcie fotograf
Karaźność nie karany
Stosunek do stron obcy

Dnia 17.VIII.1944 r. zostałem schwytany przez policję niemiecką
na ulicy w Ostrowcu Kieleckim i osadzony w celi więziennej, na
policji przy ul. Sienkiewicza. Siecziałem tam w celi przez dwa
dni w budynku gestapo w Ostrowcu Kieleckim przy ul. Sienkiewicza.
Po dwóch dniach, ja oraz Rubinstein Izaak przebywający obecnie
w Palestynie oraz Wolf Mendicz zostaliśmy umieszczeni na strychu
domu oznaczonym na szkicu Nr.2. Pozatym na strychu mieszkali również
Weinwurz Saba zam. Łódź, ul. Jaracza Nr.6 wraz ze swoją matką.
Cele znajdowały się w budynku Nr.1, zaś w budynku Nr.2 gdzie my
mieszkaliśmy, znajdowały się mieszkania gestapowców. W tym czasie
kiedy ja przebywałem w gestapo w Ostrowcu, to gestapowcy nie prze-
nosili się do innego budynku. Ja także przebywałem tam przez
cały czas na strychu. Badania zatrzymanych odbywały się w pokoju
na pierwszym piętrze w budynku Nr.2.

Widziałem niejednokrotnie jak w gestapo przeprowadzali Niemcy
Żydów i Polaków na badania, których następnie zamykano w celach.
Ja zatrudniony byłem przy różnych pracach w szczególności przy
sprzątaniu i w związku z tymi pracami przebywałem zawsze na terenie
pomieszczeń gestapo. Przy badaniach nigdy obecny nie byłem.
nie wiem także jak one się odbywały, ale słyszałem od czasu do
czasu krzyki z pokoju gdzie byli badani przeprowadzeni.
W czasie mojego pobytu na gestapo w Ostrowcu zostało rozstrzelanych

przez gestapowców ok. 25 osób.

Ja przebywałem od 17.VIII.1944 roku do 1.I.1945 roku

Wszystkie osoby były rozstrzelane po jednodniowym pobycie na terenie gestapo, przyczym wszyscy Żydzi byli rozstrzelani bez przesłuchania. W jednym tylko wypadku Żyd był przetrzymany w celi przez 3 dni, ponieważ gestapowiec Winkler prowadził dochodzenia gdzie ów Żyd ma ukryte pieniądze. Winkler obietnicą, że uwolni tego Żyda, wy dostał od niego zeznania, gdzie pieniądze są ukryte, a następnie sam zastrzelił tego Żyda.

Wszystkie egzekucje obserwowałem wraz z innymi ze strychu domu nr. 2. Na strychu tym było okienko przez które dobrze można było obserwować teren oddalony od płotu o 50 m.

Egzekucje wszystkie odbywały się za płotem w miejscu które oznaczam krzyżykiem /"x"/, ja natomiast mieszkalem w miejscu które oznaczam krzyżykami xx, egzekucje odbywały się zawsze wieczorami, gdy ściemniało się, a my w tym czasie już zawsze byliśmy po pracy na strychu. Płot za którym odbywały się egzekucje był drewniany wysokości 1 m. 30 cm. ze szparami przez które jednak przejść nie można było. Na płocie był drut kolczasty.

Na miejscu straceń były wielkie doły, gdzie pozakopywane zwłoki. W tym czasie kiedy ja przebywałem, to przebywali sami gestapowcy Winkler, Dietz, Brunner, Hoyer, Weiler, Barowitz, Klughardt, Fölke, Kifel i Russel.

Z okazanych mi fotografii rozpoznaję jedynie Dietza /fot.4/ natomiast osób na fot. 1,2,3,5 nie rozpoznaję.

Wszyscy gestapowcy których wymienilem brali udział w egzekucjach i strzelali do straceńców z których następnie ściągali ubrania i buty, jeżeli ubranie lub buty w dobrym stanie to były używane przez nich lub też wysyłane do ich rodzin do Niemiec.

Nie brał udziału w egzekucjach jedynie Burowitz.

Najwięcej strzelali do ludzi Dietz, Winkler, Brunner, oni też najczęściej badali w pokoku na 1-szym piętrze, gdzie prawdopodobnie odbywało się torturowanie - gdyż słyszeliśmy krzyki.

Nazwisk osób, które zostały stracone przeważnie nie znam, za wyjątkiem kilku jak np. Żyd Fachler, który został zastrzelony przez Dietza. Znałem również Żydów Rapaporta i Liebermana, którzy zostali zastrzeleni przez Winklera.

Inne osoby poza gestapowcami na placówce nie brały udziału w zabójstwach, ani też męczarniach.

IPN
OBUiAD
Warszawa

- 3 -

504

Ja sam byłem pobity, jeden raz przez Kiefela, natomiast Dietz groził mi, często że mnie zastrzeli.

Wniktor prowadził sprawy Żydów i na jego rozkaz i na zasadzie jego orzeczeń były wykonywane egzekucje na Żydach.

Nazwiska komendanta nie mogę sobie przypomnieć.

Poznym nie pamiętam jakie funkcje wykonywali ci gestapowcy.

Obserwacje moje mogą być potwierdzone przez tych, którzy mieszkali razem ze mną na strychu i widzieli to wszystko co i ja.

Mordka Chipler wr.

Odczytano:

Sędzia - podpis nieczytelny.

Okrągła pieczęć nieczytelna.

za zgodność:

IPN
OBUiAD
Warszawa

IPN
OBUiAD
Warszawa

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 5 listopada 1949 roku w Łodzi
Sąd Grodzki w Łodzi V Oddział Karny
w osobie sędziego St. Baranowicz
Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności
karnej za fałszywe zeznania oraz o znaczeniu
przysiężenia.

Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie
art 107 i 108 k.p.k. po czym świadek zeznał
co następuje:

Imię i Nazwisko Satina Zyngier

Wiek 29 lat

Imiona rodziców Berke i Chaja zdł. Najnudel

Miejsce zamieszkania Łódź, ul. Jaracza 6 m.2

Zajęcie przy mężu

Karalność nie karana

Stosunek do stron obca

O ile sobie przypominam było to w końcu sierpnia 1944 roku, gdy
zostałam aresztowana przez gestapo w Ostrowcu. Dokładnie nie pa-
miętam, ale wydaje mi się, że Wolf Mendlewicz został aresztowany
w dwa do trzech miesięcy po mnie i uchodził u Niemców jako
Polak, o którym nie wiedzieli, że jest narodowości żydowskiej.
W budynku Nr.2 zamieszkiwałam. Gdy przywieziono mnie początkowo
pozostałe budynki były próżne lecz piwnice były zajęte przez
aresztantów. W listopadzie 1944 roku zajęły te budynki formacje
SS. Nie przeniesliśmy się z tego budynku do innego. W budynku
tym w którym mieszkaliśmy odbywały się przesłuchania, słyszałam
nawet krzyki i bicie. Płot z lewej strony był drewniany, z prawej
strony był również drewniany gęściejszy. Na wprost były budynki
gospodarcze, była tylko furtka na następne podwórko. Płot z lewej
strony był wysokości 1,5 m. z prawej strony był wyższy. Płot był
wydaje mi się zamknięty dookoła. Przejście było tylko przez bramę
i w płowie z lewej strony furtki. Podczas mego pobytu aresztowani
byli zabijani na placu przylegającym do podwórka z prawej strony.

Aresztowani wszyscy bez powodu byli bici i katowani oraz
szczeci psami na podwórku. Słyszałem odgłosy bicia przez
ścianę i widziałam szczucia psami przez okno, widziałam to
również moja matka, Rubinsztajn. Hipler zamieszkała we Wrocławiu.
Bicia i zabójstwa odbywały się przez cały czas mego pobytu tam
t.j. do 3.I.1945 roku t.j. do dnia wywiezienia nas do Częstochowy.
Zabici zostali: Szyfra Wajnerg, Kramer, Cukier, Deska - zegar-
mistrz z Ostrowca, 2 Fachlerów, Borensztajn i masa innych,
których nazwisk nie pamiętam. Urzędnicy ^{soy} wszyscy brali udział
w zabójstwach. Wszyscy wymienieni w odezwie brali udział
w zabójstwach.

Dietz lat 43 był urzędnikiem przy przesłuchaniach i zabójstwach
kolor włosów ryżawy blondyn, wysoki, barczysty.
Rathmund lat ok. 40 miał gwiazdki dwie lub trzy na naramiennikach
był szefem tej placówki, wzrostu średniego, włosy - szatyn
czesany do góry. Thoms ponad 30 lat z Berlina wysoki blondyn
jesny, wydaje mi się, że był podoficerem, zachowywał się wyją-
tkowo brutalnie.

IPN
OBUJAD
Warszawa

Brüner ok. 40 lat, brunet, średniego wzrostu barczysty - najgorszy
sadysta /keledzy jego nazywali go sadystą/.

Winkler z Kolu lat ponad 40 z polskiej kryminalnej wzrost średni,
szatyn. Dürowitz lat powyżej 30 średniego wzrostu ciemnyblondyn
/szofer/, Klughardt lat powyżej 30 szatyn niskiego wzrostu,
Zielke z Pomorza lat ok. 38 średniego wzrostu, szczupły, Hoyer
lat ok. 36 średni wzrost, pochodzi z Łodzi i był tłumaczem,
Kifel lat ok. 35 wysoki, brunet był zastępcą szefa i Russell
lat ok. 34 wysoki, tęgi blondyn ciemny. Z okazanych mi
5 fotografii poznaję tylko Dietza Nr. 4 pozostałych nie znam.
Gdyby otrzymała niezbędne dokumenty to na kilka dni mogłabym
pojechać do Frankfurtu nad Menem.

Podpisy nieczytelne.

Pieczęć okrągła nieczytelna.

za zgodność:

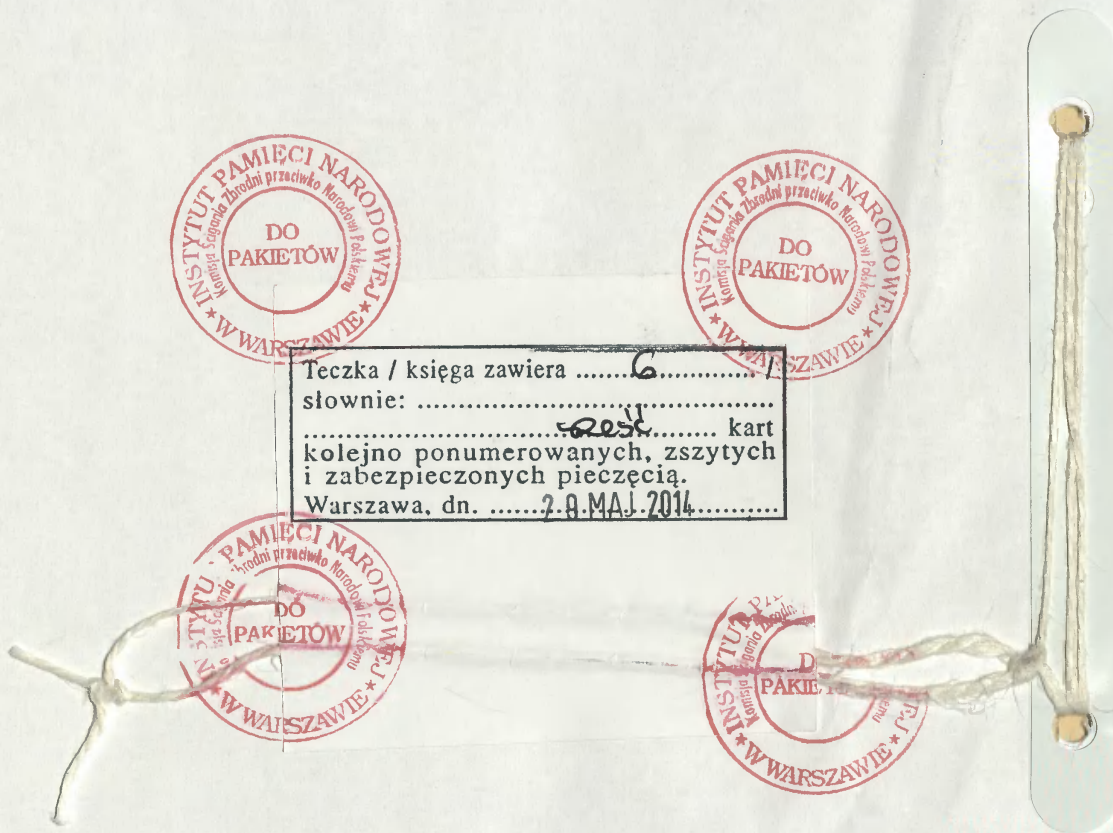

Za zgodność

Koordinator Zespołu

dr Urszula Kraśnicka - Zajdler

24.05.2014

KOPIA

Stwierdzam zgodność niniejszej kserokopii materiałów dot. żydowskich grobów wojennych w m. Ostrowiec Świętokrzyski z dokumentem znajdującym się w zasobie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o sygn. IPN Ki 53/4856 t. 2 (Ds. 40/67 t. 2) Warszawa, dn. 29.05.2014 r.

Mateusz
Zajdler